

POLSKIE CENTRUM AKREDYTACJI

PROGRAM AKREDYTACJI WERYFIKATORÓW ŚRODOWISKOWYCH (SYSTEM EMAS) DAC-09

Niniejszy dokument został zaakceptowany przez Ministra Środowiska

**Wydanie 3
Warszawa, 12.11.2007 r.**

Spis treści

1	Wprowadzenie.....	3
2	Postanowienia ogólne.....	3
2.1	Ogólne zasady udzielania i utrzymywania akredytacji weryfikatorów środowiskowych	3
2.2	Definicje.....	4
3	Wymagania akredytacyjne.....	4
3.1	Dokumenty zawierające wymagania akredytacyjne.....	4
3.2	Wymagania szczegółowe.....	5
3.2.1	Weryfikatorzy instytucjonalni	5
3.2.2	Weryfikatorzy indywidualni	5
3.3	Szczegółowe wymagania dla osób prowadzących weryfikacje	6
4	Zakres akredytacji.....	6
5	Szczegółowe zasady prowadzenia oceny weryfikatorów w procesach akredytacji i nadzoru.....	7
5.1	Proces akredytacji	7
5.1.1	Wniosek o akredytację	7
5.1.2	Ocena	8
5.1.3	Egzamin.....	8
5.1.4	Podsumowanie oceny i decyzja w sprawie udzielenia lub odmowy udzielenia akredytacji.....	9
5.1.5	Uprawnianie weryfikatorów	9
5.2	Nadzór planowany i ponowna ocena	9
5.2.1	Weryfikator instytucjonalny.....	9
5.2.2	Weryfikator indywidualny.....	10
5.2.3	Ograniczanie i rozszerzanie zakresu akredytacji oraz zawieszanie i cofanie akredytacji	10
6	Nadzór nad weryfikatorami zagranicznymi	10
7	Postanowienia końcowe.....	11
8	Dokumenty związane	11
9	Załączniki	12

1 Wprowadzenie

Tekst niniejszego dokumentu został opracowany przez Polskie Centrum Akredytacji przy współpracy z Komitetem Technicznym ds. Akredytacji Weryfikatorów. Celem dokumentu jest:

1. przedstawienie programu akredytacji do oceny i potwierdzania kompetencji weryfikatorów środowiskowych systemu EMAS [Rozporządzenie (WE) nr 761/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 marca 2001 r. dopuszczające dobrowolny udział organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS)] oraz określenie podstaw funkcjonowania krajowego systemu ich akredytacji,
2. dostarczenie wyjaśnień zapewniających jednolite, zgodne z europejską i międzynarodową praktyką, stosowanie Przewodnika ISO/IEC Nr 66:1999 (docelowo normy PN-EN ISO/IEC 17021) przez PCA oraz weryfikatorów środowiskowych systemu EMAS, przygotowujących się do akredytacji i akredytowanych.

Dokumentu tego nie należy interpretować jako rozszerzającego lub zawężającego wymagania zawarte w Rozporządzeniu (WE) Nr 761/2001 lub Przewodniku ISO/IEC Nr 66 dla weryfikatorów instytucjonalnych. W odniesieniu do weryfikatorów indywidualnych, ze względu na charakter ich działania, ograniczono niektóre wymagania zawarte w Przewodniku ISO/IEC Nr 66.

Ustawa z 12 marca 2004 r. o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS) (Dz. U. z 2004 r. Nr 70, poz. 631, z późniejszymi zmianami) określa w artykule 3, ust. 4 i 5 oraz w artykułach 5 i 9 podstawowe zasady procesu akredytacji weryfikatorów i nadzoru nad ich działalnością. W niniejszym dokumencie określono szczegółowe zasady akredytacji weryfikatorów EMAS.

Rozporządzenie (WE) Nr 761/2001, a w ślad za nim ww. ustawa oraz ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 204 poz. 2087 z późniejszymi zmianami), umożliwiają prowadzenie akredytacji zarówno weryfikatorów instytucjonalnych jak i indywidualnych. Ww. ustawy wyznaczają PCA jako jednostkę akredytującą weryfikatorów.

System akredytacji w Polsce umożliwia akredytację osób prawnych oraz osób fizycznych, co wymaga określenia zasad ich akredytacji z uwzględnieniem specyfiki ich działania.

2 Postanowienia ogólne

2.1 Ogólne zasady udzielania i utrzymywania akredytacji weryfikatorów środowiskowych

Polskie Centrum Akredytacji, prowadząc oceny weryfikatorów środowiskowych EMAS, kieruje się zasadami określonymi poniżej oraz podanymi w dokumencie DA-01 *Opis systemu akredytacji*.

Warunkiem udzielenia i utrzymania akredytacji weryfikatora instytucjonalnego jest spełnienie wszystkich wymagań akredytacyjnych określonych w niniejszym dokumencie oraz zatrudnianie na podstawie umowy o pracę (na czas określony lub nieokreślony), kontraktu lub w innej formie regulującej długoterminowe zobowiązania stron co najmniej jednego akredytowanego weryfikatora i przeprowadzenie przez niego co najmniej jednej weryfikacji raz na 24 miesiące.

Warunkiem udzielenia i utrzymania akredytacji weryfikatora indywidualnego jest

spełnienie wszystkich wymagań akredytacyjnych określonych w niniejszym dokumencie oraz przeprowadzenie przez niego co najmniej jednej weryfikacji raz na 24 miesiące.

2.2 Definicje

weryfikator instytucjonalny – osoba prawna, niezależna od weryfikowanej organizacji, która uzyskała akredytację zgodnie z warunkami i procedurami, określonymi w Rozporządzeniu (WE) Nr 761/2001 (Art. 4 pkt. 4) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 marca 2001 r.;

weryfikator indywidualny – osoba fizyczna, w tym prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą, niezależna od weryfikowanej organizacji, która uzyskała akredytację zgodnie z warunkami i procedurami, określonymi w Rozporządzeniu (WE) Nr 761/2001 (Art. 4 pkt. 4) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 marca 2001 r.

3 Wymagania akredytacyjne

3.1 Dokumenty zawierające wymagania akredytacyjne

W procesach akredytacji są stosowane następujące dokumenty:

- Ustawa z 12 marca 2004 r. o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS) (Dz. U. z 2004 r. Nr 70, poz. 631, z późniejszymi zmianami) oraz rozporządzenia przywołane przez tę ustawę;
- Rozporządzenie (WE) Nr 761/2001 (Art. 4 pkt. 4) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 marca 2001 r. dopuszczające dobrowolny udział organizacji w systemie zarządzania środowiskowego i audytu we Wspólnocie (EMAS), zwane dalej Rozporządzeniem EMAS;
- Rozporządzenie (WE) Nr 1893/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. (obowiązuje od 1 stycznia 2008 r.);
- Decyzja Komisji z dnia 7 września 2001 r. w sprawie wytycznych dotyczących wykonania rozporządzenia (WE) nr 761/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady dopuszczającego dobrowolny udział organizacji w systemie zarządzania środowiskiem i audytu środowiskowego we Wspólnocie (EMAS) (2001/681/WE);
- Zalecenia Komisji z dnia 10 lipca 2003 r. w sprawie wytycznych wdrażania Rozporządzenia Rady i Parlamentu Unii Europejskiej Nr 761/2001 z dnia 19 marca 2001 r. w sprawie umożliwienia dobrowolnego uczestnictwa organizacji w Systemie Eko-Zarządzania i Audytu Wspólnoty (EMAS) w zakresie doboru i stosowania wskaźników efektywności działań środowiskowych (2003/532/EC);
- Zalecenia Komisji z dnia 7 września 2001 r. w sprawie wytycznych dotyczących wdrożenia Rozporządzenia (WE) numer 761/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady dopuszczającego dobrowolny udział organizacji w systemie ekozarządzania we Wspólnocie (EMAS) (2001/680/WE);
- Decyzja Komisji z dnia 1 marca 2006 r. ustanawiająca zasady, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) nr 761/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady, stosowania logo EMAS w szczególnych przypadkach opakowań transportowych i opakowań trzeciorzędnych (notyfikowana jako dokument nr C(2006) 306) (Tekst mający znaczenie dla EOG) (2006/193/WE);
- Przewodnik ISO/IEC Nr 66:1999 Wymagania ogólne dotyczące jednostek prowadzących ocenę oraz certyfikację/rejestrację systemów zarządzania środowiskowego (EMS) – obowiązuje do czasu przejścia na normę PN-EN

ISO/IEC 17021: 2007, nie później niż do 15 września 2008 r.;

- IAF GD 6:2006 Wytyczne dotyczące stosowania Przewodnika ISO/IEC nr 66:1999 (IAF Guidance on the Application of ISO/IEC Guide 66:1999) – obowiązują tylko załączniki;
- EA-7/04 Zgodność z prawem jako część akredytowanej certyfikacji w odniesieniu do ISO 14001:2004 (Legal Compliance as a part of accredited ISO 14001:2004 certification);
- DA-06 Polityka Polskiego Centrum Akredytacji dotycząca zapewnienia spójności pomiarowej (zgodna z dokumentami: ILAC-P10:2002 oraz EA-4/07);
- Wymagania dla weryfikatorów indywidualnych - Załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu (tylko dla weryfikatorów indywidualnych);
- PN-EN ISO 19011:2003 Wytyczne dotyczące auditowania systemów zarządzania jakością i/lub zarządzania środowiskowego.

3.2 Wymagania szczegółowe

3.2.1 Weryfikatorzy instytucjonalni

Weryfikator instytucjonalny, akredytowany lub ubiegający się o akredytację, musi posiadać odpowiedni personel do weryfikacji organizacji w konkretnych branżach według kodów NACE - adekwatnie według Polskiej Klasyfikacji Działalności na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 2004 r., Dz. U. 2004 Nr 34, poz. 289 (od 1 stycznia 2008 r. wg klasyfikacji podanej w Rozporządzeniu (WE) Nr 1893/2006), z podziałem branżowym wg klasyfikacji EA podanej w IAF GD 2:2005 Zał. 1, a także konkretne osoby, które będą prowadziły weryfikacje. Każda z tych osób musi spełniać wymagania określone w punkcie 3.3 oraz być związana z weryfikatorem instytucjonalnym na podstawie umowy o pracę (na czas określony lub nieokreślony), kontraktu lub w innej formie regulującej długoterminowe zobowiązania stron.

Weryfikator instytucjonalny może formować zespoły weryfikujące jedno- lub wieloosobowe. W skład zespołu jednoosobowego może wchodzić wyłącznie osoba wymieniona w zakresie akredytacji weryfikatora instytucjonalnego. Taki zespół może prowadzić weryfikację tylko w organizacjach działających w branżach przypisanych danej osobie.

W skład wieloosobowego zespołu weryfikującego musi wchodzić co najmniej jedna osoba będąca weryfikatorem (wymieniona w zakresie akredytacji), bez względu na branżę, wymienioną w jej zakresie akredytacji, oraz ekspert lub auditor techniczny zaklasyfikowany do branży, w jakiej działa weryfikowana organizacja. Zespół weryfikujący musi składać się z takich osób, które gwarantują, że jest on kompetentny do oceny danej organizacji.

Weryfikator instytucjonalny jest zobowiązany do posiadania kryteriów kompetencyjnych dla personelu, umożliwiających klasyfikowanie poszczególnych osób do prowadzenia działalności w organizacjach działających w danej branży, identyfikowanej kodem NACE (PKD) w układzie przedstawionym w dokumencie IAF GD 2:2005 Zał. 1.

3.2.2 Weryfikatorzy indywidualni

Weryfikatorzy indywidualni powinni wdrożyć i utrzymywać uproszczony system zarządzania, opisany w Księdze Jakości i w odpowiednich procedurach. Szczegółowe wymagania dotyczące opisu i działania systemu zarządzania weryfikatora indywidualnego określono w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.

Weryfikator indywidualny prowadzi weryfikacje tylko w organizacjach działających w branżach wymienionych w jego zakresie akredytacji.

Weryfikator indywidualny prowadzi weryfikacje samodzielnie.

3.3 Szczegółowe wymagania dla osób prowadzących weryfikacje

Weryfikatorami potwierdzającymi przygotowanie danej organizacji do rejestracji w Krajowym Systemie Ekozarządzania i Audytu oraz potwierdzającymi spełnianie przez nią wszystkich kryteriów, są zawsze osoby indywidualne (weryfikatorzy indywidualni lub osoby zatrudnione przez weryfikatora instytucjonalnego).

W szczególności osoby te powinny być przygotowane do ustalania zgodności systemów zarządzania środowiskowego w organizacjach z wymogami normy PN-ISO 14001, oceny deklaracji środowiskowych oraz oceny, czy dana organizacja działa zgodnie z przepisami prawa polskiego.

Osoby te powinny spełniać wymagania wynikające bezpośrednio lub pośrednio z Rozporządzenia 761 (WE) EMAS, a zwłaszcza zawarte w punkcie 5.2.1 Załącznika V, jak również wskazane poniżej:

- wykształcenie wyższe techniczne lub prawnicze lub ekonomiczne lub przyrodnicze lub w zakresie ochrony środowiska albo wyższe w innym zakresie i odpowiednie studium podyplomowe (w zakresie prawa, ochrony środowiska, technicznym);
- 4 lata doświadczenia zawodowego na stanowisku związanym z problematyką ochrony środowiska, w tym 2 lata w danej branży lub udokumentowanie praktycznej znajomości procesów i technologii branży;
- 3 lata praktycznych doświadczeń w pracy z systemami zarządzania środowiskowego.

4 Zakres akredytacji

Zakres akredytacji określa rodzaj usług świadczonych przez akredytowanego weryfikatora, dla których PCA potwierdziło kompetencje.

Zakres akredytacji, zarówno weryfikatorów indywidualnych jak i instytucjonalnych, określa się w odniesieniu do branż identyfikowanych kodami NACE - adekwatnie według Polskiej Klasyfikacji Działalności na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 2004 r., Dz. U. 2004 Nr 34, poz. 289 - z podziałem branżowym wg klasyfikacji EA podanej w dokumencie DAC-02 Zał. 1 (od 1 stycznia 2008 r. wg klasyfikacji podanej w Rozporządzeniu (WE) Nr 1893/2006).

W zakresie akredytacji weryfikatora instytucjonalnego wymienia się z imienia i nazwiska osoby z podaniem branż, w jakich są kompetentne do prowadzenia weryfikacji.

W związku z możliwością formowania przez weryfikatora instytucjonalnego zespołów do weryfikacji (p. 3.2.1), zakres akredytacji weryfikatora instytucjonalnego może być większy niż zakres wynikający z sumowania zakresów akredytacji poszczególnych osób.

W zakresie akredytacji weryfikatora indywidualnego wymienia się branże, w jakich jest on kompetentny do prowadzenia weryfikacji.

5 Szczegółowe zasady prowadzenia oceny weryfikatorów w procesach akredytacji i nadzoru

5.1 Proces akredytacji

Proces akredytacji przebiega zgodnie z procedurami PCA przywołanymi w dokumencie DA-01, z modyfikacjami wynikającymi z niniejszego dokumentu, charakterystycznymi dla specyfiki akredytacji weryfikatorów środowiskowych systemu EMAS.

5.1.1 Wniosek o akredytację

Podmioty ubiegające się o akredytację jako weryfikatorzy instytucjonalni, składają wniosek o udzielenie akredytacji na formularzu FA-01 wraz z FAC-05 oraz następującymi dokumentami:

1. lista osób, będących kandydatami na weryfikatorów z podziałem na branże identyfikowane kodem NACE;
2. lista osób kompetentnych do udziału w zespołach weryfikujących. Lista taka powinna zawierać imiona i nazwiska auditorów/ekspertów (z podaniem branży wg klasyfikacji EA podanej w dokumencie IAF GD 2:2005 - Załącznik nr 1) wspomagających akredytowanych weryfikatorów. Dla auditorów/ekspertów jednostka nie składa formularzy FA-95;
3. wypis z rejestru KRS;
4. Księga Jakości i dokumenty związane (procedury, instrukcje, itp.) opisujące system zarządzania spełniający wymagania dokumentów odniesienia przywołanych w punkcie 2.1 w odniesieniu do weryfikacji;
5. polisa ubezpieczeniowa obejmująca weryfikację;

Dla każdego z kandydatów na weryfikatorów zgłaszanych przez weryfikatora instytucjonalnego dodatkowo załącza się do wniosku o akredytację:

1. wypełniony formularz FA-95 *Karta personalna kandydata na weryfikatora EMAS*;
2. świadectwa pracy, referencje dokumentujące doświadczenie zawodowe dla wnioskowanej branży;
3. kopie dyplomów, dowodów kwalifikacji, certyfikatów itp.;
4. kopie zaświadczeń o ukończonych szkoleniach auditorskich oraz w zakresie EMAS;
5. zaświadczenie o zdanym egzaminie z zakresu EMAS, prowadzonym przez PCA (dostarczane po zdaniu egzaminu).

Osoby fizyczne, ubiegające się o akredytację jako weryfikatorzy indywidualni, składają wniosek na formularzu FA-01 wraz z dokumentami wymienionymi poniżej:

1. wypełniony formularz FA-95 *Karta personalna kandydata na weryfikatora EMAS*;
2. świadectwa pracy, referencje dokumentujące doświadczenie zawodowe dla wnioskowanej branży identyfikowanej kodem NACE ;
3. kopie dyplomów, dowodów kwalifikacji, certyfikatów itp.;
4. kopie zaświadczeń o ukończonych szkoleniach auditorskich oraz w zakresie EMAS;
5. Księga Jakości opisująca sposób spełnienia wymagań dla weryfikatorów

indywidualnych według Załącznika nr 1 do niniejszego dokumentu.

5.1.2 Ocena

W procesie akredytacji zarówno weryfikatorów instytucjonalnych jak i indywidualnych ocenia się zarówno kompetencje poszczególnych osób jak i działanie systemu zarządzania, pełnego (dla weryfikatorów instytucjonalnych) lub uproszczonego (dla weryfikatorów indywidualnych).

Na ocenę zarówno weryfikatorów indywidualnych jak i instytucjonalnych składają się następujące elementy:

- przegląd wniosku wraz ze złożoną dokumentacją;
- wstępna ocena kwalifikacji kandydatów na weryfikatorów, na podstawie FA-95 i dokumentów towarzyszących, zgłoszonych do akredytacji;
- przegląd dokumentacji systemu zarządzania i ocena stopnia jego wdrożenia podczas wizyty w siedzibie głównej oraz, jeśli to dotyczy, we wszystkich lokalizacjach (tylko dla weryfikatorów instytucjonalnych);
- przegląd dokumentacji systemu zarządzania opisanego w Księdze Jakości wg Załącznika nr 1 do niniejszego dokumentu (tylko dla weryfikatorów indywidualnych).

Po udzieleniu akredytacji i wpisaniu podmiotu do rejestru weryfikatorów środowiskowych EMAS, każdy akredytowany weryfikator jest zobowiązany do zgłoszenia do PCA pierwszej weryfikacji (weryfikator instytucjonalny zgłasza pierwsze weryfikacje dla każdej z akredytowanych osób) w celu przeprowadzenia obserwacji przez PCA. Obserwację weryfikatora prowadzi się zgodnie z zasadami obowiązującymi podczas obserwacji auditorów jednostek certyfikujących systemy zarządzania.

Negatywny wynik oceny weryfikacji skutkuje zawieszeniem akredytacji dla danego weryfikatora indywidualnego lub osoby zatrudnionej przez weryfikatora instytucjonalnego. Zawieszenie akredytacji dla wszystkich osób wymienionych w zakresie akredytacji weryfikatora instytucjonalnego powoduje zawieszenie akredytacji weryfikatora instytucjonalnego.

5.1.3 Egzamin

Każdy kandydat na weryfikatora indywidualnego oraz zgłoszony przez weryfikatora instytucjonalnego przystępuje do egzaminu. Egzamin jest organizowany przez PCA.

Przed przystąpieniem do egzaminu, kandydat na weryfikatora indywidualnego oraz weryfikator instytucjonalny składa do PCA wniosek o udzielenie akredytacji wraz z dokumentami wymienionymi w 5.1.1. niniejszego dokumentu i opłatą wstępną w wysokości określonej w cenniku (DA-04).

Egzamin prowadzi Komisja Egzaminacyjna powołana przez Dyrektora PCA, w skład której wchodzi eksperci z listy zatwierdzonej przez Ministerstwo Środowiska oraz przedstawiciele Ministerstwa Środowiska i PCA.

Pula pytań egzaminacyjnych jest dostarczana do PCA przez Ministerstwo Środowiska. Pytania na konkretny egzamin są losowane z puli pytań. Egzamin jest anonimowy i składa się z testu i pytań opisowych (otwartych) dotyczących znajomości następujących zagadnień:

IA - wymagania przepisów ochrony środowiska - pytania testowe (10 pytań - punktowane 0 lub 2 punkty);

IB - wymagania przepisów z ochrony środowiska - pytania otwarte (10 pytań -

punktowane 0 do 2 punktów);

IIA - wymagania odnoszące się do systemu zarządzania środowiskowego - pytania testowe (10 pytań - punktowane 0 lub 2 punkty);

IIIA - wymagania Rozporządzenia EMAS - pytania testowe (10 pytań - punktowane 0 lub 2 punkty);

IIB - wymagania odnoszące się do systemu zarządzania środowiskowego - pytania otwarte (1 pytanie - punktowane 0 do 10 punktów);

IIIB -wymagania Rozporządzenia EMAS - pytania otwarte (1 pytanie - punktowane 0 do 10 punktów).

Łączna możliwa do uzyskania liczba punktów wynosi 100.

Warunkiem zdania egzaminu jest uzyskanie 60 punktów, w tym co najmniej łącznie 20 punktów z zagadnień IA i IB oraz co najmniej łącznie 30 punktów z zagadnień IIA, IIB IIIA, IIIB.

O wynikach egzaminu PCA informuje pisemnie wnioskującego weryfikatora instytucjonalnego lub indywidualnego. W przypadku zastrzeżeń do przebiegu i wyniku egzaminu wnioskujący ma prawo do złożenia skargi na piśmie w terminie 14 dni od daty otrzymania zawiadomienia o wynikach egzaminu.

5.1.4 Podsumowanie oceny i decyzja w sprawie udzielenia lub odmowy udzielenia akredytacji

Postępowanie PCA w procesie podejmowania decyzji w sprawie udzielenia akredytacji przedstawiono w dokumencie DA-01.

5.1.5 Uprawnianie weryfikatorów

Po udzieleniu akredytacji, PCA umieszcza informacje o akredytowanym weryfikatorze na stronie internetowej PCA www.pca.gov.pl oraz informuje pisemnie Ministerstwo Środowiska o udzieleniu akredytacji.

Weryfikator ubiegający się o upoważnienie do prowadzenia weryfikacji składa do Ministerstwa Środowiska odpowiedni wniosek, o którym mowa w ustawie przywołanej w p.3.1.

Wykaz akredytowanych weryfikatorów stanowi informację dla Ministerstwa Środowiska, będącą podstawą do udzielenia upoważnienia.

5.2 Nadzór planowany i ponowna ocena

5.2.1 Weryfikator instytucjonalny

Nadzór nad weryfikatorami jest prowadzony na zasadach opisanych w dokumencie DA-01 i w niniejszym dokumencie. W organizacjach akredytowanych w zakresie certyfikacji systemów zarządzania, PCA może prowadzić oceny połączone.

Nadzór planowany jak i ponowna ocena są prowadzone w formie oceny na miejscu, obserwacji działań weryfikatorów u ich Klientów oraz przeglądu dokumentacji (w szczególności: dokumentacji systemu zarządzania oraz zapisów z przeprowadzonych weryfikacji, w tym raportów z weryfikacji i potwierdzonych deklaracji środowiskowych).

Oceny na miejscu są przeprowadzane nie rzadziej niż co 12 miesięcy.

PCA prowadzi obserwację pracy akredytowanych weryfikatorów (zatrudnionych

przez weryfikatora instytucjonalnego), wybierając, w miarę możliwości, za każdym razem inną osobę, z zachowaniem zasady, że odstęp między obserwacjami tego samego weryfikatora nie mogą być większe niż 36 miesięcy.

5.2.2 Weryfikator indywidualny

Nadzór nad weryfikatorami indywidualnymi jest prowadzony zgodnie z zasadami podanymi w dokumencie DA-01 w formie:

- przeglądu dokumentacji tj.: Księgi Jakości oraz zapisów z prowadzonych weryfikacji, w tym raportów z weryfikacji i potwierdzonych deklaracji środowiskowych, lub
- obserwacji pracy weryfikatorów u ich klientów (nie częściej niż co 24 miesiące).

5.2.3 Ograniczanie i rozszerzanie zakresu akredytacji oraz zawieszanie i cofanie akredytacji

Ograniczanie i rozszerzanie zakresu akredytacji oraz zawieszanie i cofanie akredytacji weryfikatorów odbywa się na zasadach określonych w dokumencie DA-01.

Zakres akredytacji weryfikatora instytucjonalnego może być rozszerzony o inne branże po przedstawieniu przez niego udokumentowanych dowodów na posiadanie kompetentnego personelu.

Ograniczenie zakresu akredytacji weryfikatora instytucjonalnego następuje w wypadku utraty, bez względu na powód, kompetencji do prowadzenia działalności weryfikacyjnej w danej branży.

Zakres akredytacji weryfikatora indywidualnego może zostać rozszerzony w wypadku uzyskania kompetencji do prowadzenia weryfikacji w danej branży, po przedstawieniu przez niego udokumentowanych dowodów na posiadanie kompetencji.

Zawieszenie akredytacji weryfikatora indywidualnego lub weryfikatora instytucjonalnego w odniesieniu do jednego z weryfikatorów (osób) może nastąpić w wypadku nie przeprowadzenia przez niego żadnej weryfikacji w ciągu 24 miesięcy. Zawieszenie nie może być dłuższe niż 12 miesięcy.

Wznowienie akredytacji po zawieszeniu następuje po pozytywnym wyniku obserwacji pracy weryfikatora. W razie braku możliwości obserwacji pracy weryfikatora indywidualnego przez PCA w ciągu 12 miesięcy od chwili zawieszenia akredytacji, akredytacja zostaje cofnięta.

PCA informuje pisemnie Ministerstwo Środowiska o wszelkich zmianach w zakresie i statusie akredytacji weryfikatora.

6 Nadzór nad weryfikatorami zagranicznymi

Zgodnie z Załącznikiem V (punkt 5.3.2) weryfikatorzy systemu EMAS, akredytowani w jednym z państw członkowskich UE, mogą prowadzić weryfikacje na terenie całej UE. Nadzór nad działalnością tych weryfikatorów w danym państwie sprawuje lokalna jednostka akredytująca.

Na podstawie Załącznika V (punkt 5.3.2) Rozporządzenia (WE) 761 EMAS weryfikator prowadzący działalność na terenie danego państwa musi udokumentować/udowodnić znajomość zagadnień prawnych i języka kraju, w którym zamierza przeprowadzić weryfikację.

PCA sprawuje nadzór nad weryfikatorami zagranicznymi w formie wynikającej z ww. Załącznika V.

Weryfikator zagraniczny jest zobowiązany do zgłoszenia do PCA każdej weryfikacji przeprowadzanej na terenie Polski z wyprzedzeniem co najmniej czterech tygodni kalendarzowych przed planowanym terminem jej przeprowadzenia. Zgłoszenie następuje na formularzu FA-102 dostępnym na stronie internetowej PCA. Do wypełnionego formularza należy załączyć wymienione w nim dokumenty.

W przypadku niedostarczenia zgłoszenia wraz z wymaganymi dokumentami na co najmniej 4 tygodnie przed weryfikacją albo dostarczenia dokumentów niekompletnych, PCA rezerwuje sobie prawo do zażądania przesunięcia daty weryfikacji, tak aby okres pomiędzy dostarczeniem wymaganych dokumentów do PCA a terminem weryfikacji wynosił co najmniej 4 tygodnie.

PCA obserwuje pierwszą weryfikację prowadzoną przez każdego weryfikatora zagranicznego.

W razie zastrzeżeń do pracy weryfikatora zagranicznego, PCA zgłasza je do właściwej dla niego jednostki akredytującej, do zainteresowanego weryfikatora, do organu administracji państwowej właściwego dla organizacji poddanej weryfikacji a w przypadku dalszych kontrowersji do FAB (Forum of Accreditation Bodies).

W przypadku braku zastrzeżeń do pracy danego weryfikatora, PCA prowadzi nadzór nad kolejnymi weryfikacjami zgłaszanymi przez danego weryfikatora w formie przeglądu dokumentacji wymienionej w formularzu FA-102, raportów z weryfikacji i zatwierdzonych deklaracji środowiskowych.

Następna obserwacja tego samego weryfikatora odbywa się przed upływem 24 miesięcy od daty pierwszego zgłoszenia. W miarę możliwości (posiadanie zlecenia) obserwacja odbywa się u innego klienta weryfikatora.

Czynności PCA są kalkulowane zgodnie z zasadami wynikającymi z cennika DA-04.

7 Postanowienia końcowe

Niniejszy dokument może ulegać zmianom wprowadzanym na podstawie opinii Komitetu Technicznego ds. EMAS przy PCA w zależności od rozwoju systemu EMAS oraz zmian w wymaganiach akredytacyjnych.

Niniejszy dokument zastępuje wydanie 2 z dnia 17.04.2007 r. i obowiązuje od 1.12.2007 r.

8 Dokumenty związane

Dokumenty przywołane w punkcie 3.1 niniejszego dokumentu oraz

IAF GD 2:2005 Wytyczne dotyczące stosowania ISO/IEC Guide 62:1996 / PN-EN 45012 (IAF Guidance on the Application of ISO/IEC Guide 62:1996)

PN-EN ISO 14001 Systemy zarządzania środowiskowego - Wymagania i wytyczne stosowania

DA-01 Opis systemu akredytacji

DA-04 Cennik opłat za czynności związane z akredytacją

Polskie Normy oraz Przewodniki ISO/IEC dostępne są w Polskim Komitecie Normalizacyjnym (www.pkn.pl).

Dokumenty EA i IAF w wersji oryginalnej dostępne są na stronach internetowych: EA: www.european-accreditation.org, IAF: www.iaf.nu.

Dokumenty PCA oraz tłumaczenia dokumentów EA i IAF dostępne są na stronie internetowej PCA www.pca.gov.pl.

Dostęp do dokumentów PCA oraz EA i IAF jest bezpłatny.

Dokumenty prawne są dostępne na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska www.emas.mos.gov.pl lub na stronie Unii Europejskiej poświęconej EMAS www.europa.eu.int/comm/environment/emas/index_en.htm.

9 Załączniki

Załącznik nr 1	Wymagania dla weryfikatorów indywidualnych
FA-95	Karta personalna kandydata na weryfikatora
FA-102	Zgłoszenie weryfikatora zagranicznego

Załącznik nr 1**WYMAGANIA DLA WERYFIKATORÓW INDYWIDUALNYCH****Wprowadzenie PCA**

Tekst niniejszego dokumentu został opracowany na podstawie wyników analizy wymagań zawartych w Przewodniku ISO/IEC Nr 66:1999, zwanym dalej Przewodnikiem, w aspekcie możliwości ich spełnienia przez weryfikatorów indywidualnych. Przewodnik odnosi się do budowy systemu zarządzania w organizacjach. Nie wszystkie wymagania Przewodnika są możliwe do spełnienia przez weryfikatorów indywidualnych ze względu na specyfikę działania pojedynczych osób w porównaniu z organizacjami.

Celem dokumentu jest przedstawienie wymagań, jakie powinien spełniać weryfikator indywidualny ubiegający się o akredytację. Weryfikator indywidualny powinien wdrożyć i opisać w Księdze Jakości system zarządzania spełniający wymagania niniejszego dokumentu.

Drugie wydanie DAC-09 włącznie z Załącznikiem 1, opracowano na podstawie doświadczeń zebranych w dotychczasowych procesach akredytacji, starając się sprecyzować interpretację wymagań dla wygody potencjalnych wnioskodawców.

Dokument ten skonstruowano w ten sposób, że wymieniono w nim wszystkie punkty Przewodnika, określając czy spełnienie wymagań danego punktu jest wymagane dla weryfikatora indywidualnego czy też nie. Tam, gdzie jest to wymagane, weryfikator indywidualny powinien spełnić to wymaganie, wdrażając je do swojego systemu zarządzania i opisując sposób jego spełnienia w Księdze Jakości i przywoływanej przez nią dokumentacji.

Dokumentacja powinna być sporządzona w pierwszej osobie liczby pojedynczej w taki sposób, żeby polityka weryfikatora w stosunku do wszystkich wymagań niniejszego dokumentu była jasna i zrozumiała.

Zespoły oceniające PCA będą oceniały sposób spełnienia przez weryfikatora indywidualnego danego wymagania na podstawie opisu w Księdze Jakości i ewentualnie w przywoływanych przez nią dokumentach oraz na podstawie sposobu działania weryfikatora indywidualnego.

Modyfikacja Przewodnika w odniesieniu do weryfikatorów indywidualnych

Punkty 1 i 2 Przewodnika nie wymagają modyfikacji w odniesieniu do weryfikatorów indywidualnych.

3 Definicje

Definicja "organizacji" jest spójna z Artykułem 2 Rozporządzenia 761/2001. Również inne definicje mogą być zaczerpnięte z Rozporządzenia EMAS.

Stosowane w Przewodniku terminy:

- certyfikacja/rejestracja - należy zastąpić terminem „weryfikacja EMAS”;
- jednostka certyfikująca/rejestrująca - należy zastąpić terminem weryfikator indywidualny;

- system certyfikacji/rejestracji - należy zastąpić terminem system EMAS.

4 Wymagania dla weryfikatorów indywidualnych

4.1. Weryfikator indywidualny

4.1.1. Postanowienia ogólne

4.1.1.1. i 4.1.1.2. – wymagane; zapewnienie (deklaratywne i praktyczne) stosowania zasady niedyskryminacji oraz udostępniania swoich usług wszystkim zainteresowanym stronom;

4.1.1.3. – wymagane; należy przywołać aktualną normę PN-EN ISO 14001 w powiązaniu z Rozporządzeniem (WE) 761:2001 i innymi dokumentami Komisji Europejskiej;

4.1.1.4. – wymagane; zapewnienie ograniczenia wymagań, oceny i decyzji wyłącznie do weryfikacji systemu EMAS w zakresie kompetencji weryfikatora;

4.1.1.5. – wymagane; zapewnienie weryfikacji zgodności postępowania organizacji z wymaganiami prawnymi i podejmowania odpowiednich działań w razie niezgodności; wymagana deklaracja o znajomości i nadzorowaniu dokumentów prawnych w zakresie kompetencji weryfikatora;

4.1.2. Struktura (punkt 5.2.1 Załącznika V Rozporządzenia EMAS)

4.1.2. a) – wymagane; przedstawienie dowodów bezstronności;

4.1.2. b) – wymagane; opis sposobu ponoszenia odpowiedzialności za decyzje związane z weryfikacją;

4.1.2. c) – nie wymagane; należy rozumieć, że jednoosobowym kierownictwem jest sam weryfikator odpowiedzialny za wszystkie swoje działania zgodnie z punktem 4.1.2.b);

4.1.2. d) – nie wymagane; od weryfikatora nie wymaga się posiadania dokumentów prawnych, co nie wyklucza możliwości uzyskania akredytacji przez osoby prowadzące działalność gospodarczą zgodnie z polskim prawem;

4.1.2. e), f) – nie wymagane ze względu na charakter działalności weryfikatora indywidualnego;

4.1.2. g) – wymagane; deklaracja o prowadzeniu działalności w zakresie udzielonej akredytacji po wpisaniu do rejestru weryfikatorów środowiskowych;

4.1.2 h) – nie wymagane;

4.1.2. i) – wymagane; oczekuje się jednoznacznej deklaracji weryfikatora w tym zakresie w dokumentacji systemu zarządzania;

4.1.2. j) – nie wymagane; weryfikator nie zatrudnia żadnych osób;

4.1.2 k) – wymagane; pełne wdrożenie systemu zarządzania jakością nie jest konieczne ale weryfikator powinien wdrożyć system jakości zgodny z wymaganiami punktu 4.1.4 niniejszego dokumentu;

4.1.2 l) – wymagane; określenie polityki weryfikatora w przypadku prowadzenia również innej działalności gospodarczej (np. świadczenia pracy na rzecz innego podmiotu gospodarczego, konsultingu w innej dziedzinie niż system EMAS, szkoleń, itp.); UWAGA: Weryfikator środowiskowy nie może prowadzić konsultacji i weryfikacji

systemu EMAS ani systemu zgodnego z normą PN-EN ISO 14001 u tego samego klienta ze względu na bezpośredni konflikt interesów.

4.1.2 m) – wymagane; oczekuje się przedstawienia Polityki Jakości i deklaracji dotyczących bezstronności w przypadku potencjalnego konfliktu interesów lub w przypadku potencjalnych nacisków handlowych, finansowych i innych;

4.1.2 n) – nie wymagane; weryfikator nie powołuje Komitetów;

4.1.2 o) – wymagane; weryfikator indywidualny powinien przedstawić wszystkie formalne lub nieformalne powiązania z konsultacjami lub weryfikatorami środowiskowymi. Oczekuje się przedstawienia czytelnej i wyraźnej polityki w tym zakresie.

4.1.2 p) – wymagane; przedstawienie przez weryfikatora udokumentowanej polityki w odniesieniu do załatwiania odwołań, reklamacji i skarg na jego działalność;

4.1.3 Podwykonawstwo

Nie wymagane. W odniesieniu do weryfikatorów indywidualnych zastosowanie podwykonawstwa jest nieuzasadnione. Weryfikator nie może zatrudniać podwykonawców - wszystkie weryfikacje realizuje osobiście.

4.1.4 System Zarządzania Jakością (punkt 5.2.1 Załącznika V Rozporządzenia EMAS)

4.1.4.1 – wymagane w odniesieniu do postanowień zawartych w pierwszym zdaniu tego punktu; weryfikator indywidualny powinien określić politykę jakości włącznie z jej celami i realizacją; nie wymagane w odniesieniu do postanowień zawartych w drugim zdaniu tego punktu;

4.1.4.2 – wymagane w ograniczonym zakresie stosownym do działalności weryfikatora indywidualnego; system jakości powinien być zgodny z wymaganiami niniejszego dokumentu; osobą odpowiedzialną za system zarządzania jakością jest osobiście weryfikator;

4.1.4.3 – wymagane; opis systemu zarządzania w formie Księgi Jakości i przywoływanych przez nią dokumentów;

a) - wymagane; określenie polityki w parametrach mierzalnych;

b) – wymagane; podanie statusu prawnego (np. osoba fizyczna nie prowadząca działalności gospodarczej);

c) - wymagane w odniesieniu do kwalifikacji i doświadczenia weryfikatora;

d) – nie wymagane;

e) – nie wymagane;

f) – wymagane; opis sposobu prowadzenia okresowych przeglądów własnego systemu zarządzania;

g) – wymagane; udokumentowane procedury administracyjne, w tym procedury nadzoru nad dokumentacją własną i zewnętrzną (np. nad normami i dokumentami prawnymi). UWAGA: procedury mogą, ale nie muszą, stanowić część Księgi Jakości;

h) – wymagane; opis zadań weryfikatora w zakresie jakości;

i) – wymagane w ograniczonym zakresie; tylko w odniesieniu do określenia polityki szkoleniowej weryfikatora;

- j) – nie wymagane; weryfikator nie zatrudnia podwykonawców;
- k) – wymagane; opis sposobu postępowania z niezgodnościami i zapewnienia skuteczności działań korygujących;
- l) – wymagane; określenie polityki i procedur realizacji procesu weryfikacji w odniesieniu do sformułowania „Działalność w zakresie weryfikacji i walidacji EMAS”; weryfikator indywidualny powinien mieć politykę i procedury dla wszystkich istotnych procesów, zwłaszcza w odniesieniu do podpunktów 3) i 4) tego punktu Przewodnika, związanych z walidacją norm środowiskowych;
- m) – wymagane; określenie polityki i procedur rozpatrywania reklamacji i odwołań oraz rozstrzygnięcia spraw spornych;
- n) – nie wymagane (patrz również 4.1.6);

4.1.5. Warunki udzielania, utrzymywania, rozszerzania, ograniczania, zawieszania i cofania weryfikacji (punkt 3.4 Załącznika III Rozporządzenia EMAS)

4.1.5.1 – wymagane; określenie sposobu zapewnienia sobie przez weryfikatora powiadamiania go przez organizację o zmianach w jej systemie EMAS oraz o wszelkich innych zmianach mających wpływ na zgodność z wymaganiami;

4.1.5.2 – wymagane; określenie sposobu wymagania od organizacji posiadania udokumentowanego systemu EMAS, zgodnego z wymaganiami Rozporządzenia EMAS;

4.1.5.3

a i b – nie wymagane;

c – wymagane; określenie sposobu realizacji ponownej weryfikacji w przypadku zmian wpływających na działalność organizacji;

4.1.5.4 (punkt 5.4 Załącznika V Rozporządzenia EMAS)

a) wymagane; udokumentowane procedury wstępnego przeglądu środowiskowego i pierwszej weryfikacji;

b) - wymagane; posiadanie udokumentowanych procedur ponownej weryfikacji;

c) wymagane; posiadanie udokumentowanych procedur postępowania z niezgodnościami w przypadku niewłaściwego powoływania się na weryfikację;

UWAGI: procedury te powinny określać (między innymi) sposób:

1. postępowania weryfikatora w przypadku posiadania lub nie posiadania przez organizację systemu zarządzania wg normy PN-EN ISO 14001 (certyfikowanego lub nie);

2. kalkulowania czasu weryfikacji w zależności od wielkości organizacji i posiadanego przez nią systemu zarządzania;

4.1.6. Audyty wewnętrzne i przeglądy zarządzania

4.1.6.1 - nie wymagane;

4.1.6.2 - wymagane; oczekuje się okresowego dokonywania przez weryfikatora udokumentowanych przeglądów własnego systemu zarządzania;

4.1.7. Dokumentacja (punkt 5.2 Załącznika V Rozporządzenia EMAS)

4.1.7.1

- a) – wymagane; oczekuje się opisu sposobu informowania o upoważnieniu do prowadzenia weryfikacji;
- b) – wymagane; oczekuje się opisu sposobu informowania o systemie weryfikacji z zastrzeżeniem działania w zakresie EMAS, z rozróżnieniem roli weryfikatora środowiskowego i jednostki kompetentnej;
- c) – wymagane; oczekuje się opisu procesu oceny i weryfikacji;
- d) – wymagane; oczekuje się opisu rodzajów działalności będących źródłami przychodów weryfikatora (np. weryfikacje EMAS, szkolenia, praca etatowa) i kosztów procesu weryfikacji obciążających organizację;
- e) – nie wymagane; określone w Rozporządzeniu EMAS;
- f) – wymagane;
- g) – nie wymagane; zarezerwowane dla jednostki kompetentnej;

4.1.7.2. – wymagane; w zakresie dostosowanym do działalności weryfikatora indywidualnego; oczekuje się wykazu wszystkich stosowanych dokumentów;

4.1.8 Zapisy (punkt 5.2 Załącznika V Rozporządzenia EMAS)

4.1.8.1 – wymagane; w zakresie prowadzonej weryfikacji;

4.1.8.2. – wymagane; dotyczy również zapisów w formie elektronicznej;

4.1.9. Poufność (punkt 5.2.1 Załącznika V Rozporządzenia EMAS)

4.1.9.1 i 4.1.9.2 – wymagane;

4.2. Personel (punkt 5.2 Załącznika V Rozporządzenia EMAS)

Nie wymagane; wymagania dla kompetencji weryfikatora określono w dokumentach wymienionych w punkcie 2.2.1 DAC-09;

4.3. Zmiany w wymaganiach weryfikacyjnych

Wymagane; oczekuje się określenia przez weryfikatora polityki informowania klientów o zmianach w systemie EMAS;

4.4. Odwołania, skargi i sprawy sporne

Wymagane;

5. Wymagania dla weryfikacji

5.1. Wnioskowanie o weryfikację

5.1.1. Informacja o procedurze

Wymagane w całości

5.1.1.1. – wymagane; w odniesieniu do procesu weryfikacji;

5.1.1.2. a) do h) – wymagane w odniesieniu do Rozporządzenia EMAS;

5.1.1.3. – nie wymagane; odnosi się wyłącznie do Rozporządzenia EMAS;

5.1.1.4. – wymagane;

5.1.2. Wniosek (punkt 5.5.1 Załącznika V Rozporządzenia EMAS)

5.1.2.1. – wymagane; w odniesieniu do umowy z organizacją;

5.1.2.2. – wymagane; w odniesieniu do wymagań punktu 5.5.3 Załącznika V Rozporządzenia EMAS.

5.2. Przygotowanie do weryfikacji (punkt 5.5.3 Załącznika V Rozporządzenia EMAS)

5.2.1. i 5.2.2. – wymagane;

5.2.3. – nie wymagane;

5.2.4. – wymagane; ustalenia te mogą być zawarte w umowie z organizacją;

5.2.5. – wymagane; ustalenia te mogą być zawarte w umowie z organizacją;

UWAGA: oczekuje się informacji o dokumentach roboczych weryfikatora, np. checklistach, formularzach, itp., z uwzględnieniem wymagań Załącznika 3 Rozporządzenia EMAS;

5.3. Weryfikacja (punkt 5.4 Załącznika V Rozporządzenia EMAS)

5.3.1. – wymagane;

5.3.2. a) i b) – wymagane; przegląd dokumentacji tylko zgodnie z punktem 5.5.3 i 5.4.2.d Załącznika V Rozporządzenia EMAS; weryfikacja prowadzona zgodnie z punktem 5.5.2 Załącznika V Rozporządzenia EMAS;

5.4. Raport z weryfikacji (punkt 5.5.4 Załącznika V Rozporządzenia EMAS)

5.4.1. a) do e) – wymagane z uwzględnieniem wymagań punktu 5.5.4 Załącznika V Rozporządzenia EMAS ;

5.4.2. – wymagane w odniesieniu do uznanych uwag do raportu wniesionych przez klienta;

5.5. Decyzja o weryfikacji (punkt 5.2 Załącznika V Rozporządzenia EMAS)

5.5.1. – wymagane w odniesieniu wyłącznie do pierwszego zdania pierwszego akapitu;

5.5.2. – wymagane; weryfikator indywidualny nie może delegować podpisywania zweryfikowanej deklaracji środowiskowej innemu weryfikatorowi indywidualnemu lub instytucjonalnemu;

5.5.3. –wymagane; opis sposobu potwierdzania deklaracji środowiskowej zgodnie z punktami 3.2 i 3.3 Załącznika III Rozporządzenia EMAS;

5.5.4. – wymagane;

5.6 Procedury nadzoru i ponownej oceny

5.6.1. i 5.6.2. – wymagane z uwzględnieniem wymagań punktu 3.4 Załącznika III i punktu 5.6 Załącznika V Rozporządzenia EMAS, dotyczących corocznego walidowania deklaracji środowiskowej;

5.7. Używanie certyfikatów i znaków logo (Artykuł 8 Rozporządzenia EMAS)

5.7.1. i 5.7.2. – Wymagane ale tylko w odniesieniu do logo EMAS, którego stosowanie opisano w Artykule 8 Rozporządzenia EMAS, punkcie 3.5 Załącznika III Rozporządzenia EMAS i Decyzji Komisji z 7 września 2001 (2001/681/EC), przez organizacje, zarejestrowane w ramach EMAS. Wygląd logo EMAS przedstawiono w Załączniku IV Rozporządzenia EMAS.

5.8 Dostęp do zapisów o komunikowaniu się stron zewnętrznymi z organizacjami (punkt 3.6 Załącznika III do Rozporządzenia EMAS)

Wymagane. Oczekuje się przedstawienia polityki weryfikatora w odniesieniu do zobowiązania organizacji do udostępniania zapisów dotyczących jej komunikowania się ze stronami zewnętrznymi.

UWAGI OGÓLNE:

1. Wymagania podane w niniejszym dokumencie można spełnić na różne sposoby.
2. Używany w dokumencie termin „udokumentowane procedury” należy rozumieć jako procedury pisemne, w tym procedury będące częścią Księgi Jakości lub w niej przywoływane.

KONIEC